

BAIGIAMOJI KONFERENCIJA

2007–2013 M. EUROPOS SĄJUNGOS INVESTICIJŲ POVEIKIS LIETUVOS EKONOMIKAI, ŽMONĖMS IR GYVENIMO KOKYBEI

*ES fondų investicijos žmogui:
padėtis ir perspektyvos
Lietuvoje*

Prof. Boguslavas Gruževskis

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

2017 m. vasario 23 d.

APTARSIU

- ⊙ Žmonių poreikius ir ES fondų investicijas;
- ⊙ ES fondų investicijas laimingo gyvenimo Lietuvoje kontekste;
- ⊙ ES fondų investicijų rezultatus ir realius pokyčius;
- ⊙ ES fondų investicijų Lietuvoje tobulinimo perspektyvas.

Žmogaus poreikiai ir valstybė

Žmogaus santykis su valstybe formuojasi per jo poreikių patenkinimą.

Nuo fiziologinių ir saugumo poreikių iki aukštesnių – meilės ir savirealizacijos
(A. Maslow)

Žmogaus poreikiai ir ES fondai

Žmogaus poreikiai

- 1. 33 tūkst. naujų sąlyginių darbo vietų
- 2. 41% labai aukštos kokybės darbo vietų
- 3. Nedarbo lygis sumažėjo 2,3 procentinio punkto

Kokybiškos darbo vietos

- 1. Namų ūkių vartojimas padidėjo 5,9 mlrd. EUR
- 2. Darbo užmokestis padidėjo 1,8 mlrd. EUR
- 3. Papildomai sukurta 1,8 mlrd. EUR

Pajamos

- 1. Verslo produktyvumui ir ekonominei infrastruktūrai – 1,8 mlrd. EUR
- 2. Transeuropinių tinklų plėtrai – 1,36 mlrd. EUR
- 3. Viso

Tiriamoji ir inovacinė veikla

- 1. Renovuoti 368 daugiabučiai (apie 12 tūkst. gyventojų)
- 2. Padaugėjo socialinio būsto
- 3. 52 savivaldybėse sutvarkyta viešoji erdvė

Būstas

- 1. Parama suteikta daugiau nei 200 sveikatos priežiūros įstaigų
- 2. Patobulinimai palietė 1,341 mln. gyventojų

Sveikatos apsauga

- 1. Apie 1430 švietimo ir mokslo įstaigų pasinaudojo parama
- 2. Naudą pajuto 650 tūkst. Lietuvos gyventojų (apie 23 proc.)
- 3. Atnaujinta profesinio mokymo infrastruktūra, sukurti 42 sektoriniai praktinio mokymo centrai

Švietimas ir profesinis rengimas

- 1. Įsteigti 77 universalūs daugiafunkciniai centrai
- 2. Įkurti 8 profesinės rehabilitacijos centrai
- 3. Išplėtotas nestacionarių socialinių paslaugų tinklas (730 darbo vietų)

Socialinė apsauga

- 1. Interneto pasiekiamumas padidėjo iki 95 proc.
- 2. Gyventojų, naudojančių internetą, skaičius padidėjo iki 75 proc.
- 3. Interneto pasiekiamumas bei greitai eigiškumas – vienas didžiausių pasaulyje

Digitalizacija, ryšiai, komunikacija

- 1. Įrengti 55 nauji energijos gamybos pajėgumai
- 2. Energijos naudojimo aktyvumas padidėjo 67 proc.

Elektros energija

- 1. Gyvenimo kokybė pagerėjo 42 savivaldybėse
- 2. 13 proc. sumažėjo savižudybių skaičius

Saugumas

- 1. Išasfaltuota 737 km. žvyrkelių
- 2. Beveik 50 proc. sumažėjo eismo įvykių, ypač mirčių
- 3. Padidėjo keleivių bei krovinių srautai

Transporto priemonės

- 3. Sutvarkyti visi sgvartynai, pagerejo vandens ir oro kokybė

Pramogos, turizmas, kultūra

POREIKIŲ PATENKINIMAS

Tatarkievič V. „APIE LAIMĘ“, Vilnius, 2016

Žmogaus poreikių patenkinimas yra laimingo gyvenimo, laimės prielaida.

Laimė yra visų žmogaus poreikių suma ir nėra nieko kas būtų aukščiau už ją. Dėl tokios savo prigimties, laimė daro įtaką visoms žmogaus gyvenimo sritims.

“Visi žmonės be išimties trokšta laimės. Nežiūrint skirtingų priemonių, visi siekia to paties tikslo. Tai mūsų visų veiksmų paskata,, (Pascalis, 1623-1662 m., 370 mintis)

Laimė – pilnas, pastovus ir pagrįstas pasitenkinimas gyvenimo visuma
(tai ideali kategorija)

ES fondai ir laimingas gyvenimas

Visos 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos skirtingų veiksmų programų (*gal kiek mažiau Techninės paramos*) priemonės gerino Lietuvos gyventojų poreikių tenkinimą.

Galima teigti, jog ES fondų investicijos tiesiogiai tarnavo laimingo gyvenimo Lietuvoje plėtrai.

TAČIAU

Ar makro lygio ekonominė raida tinkamai užtikrina šalies socialinę raidą?

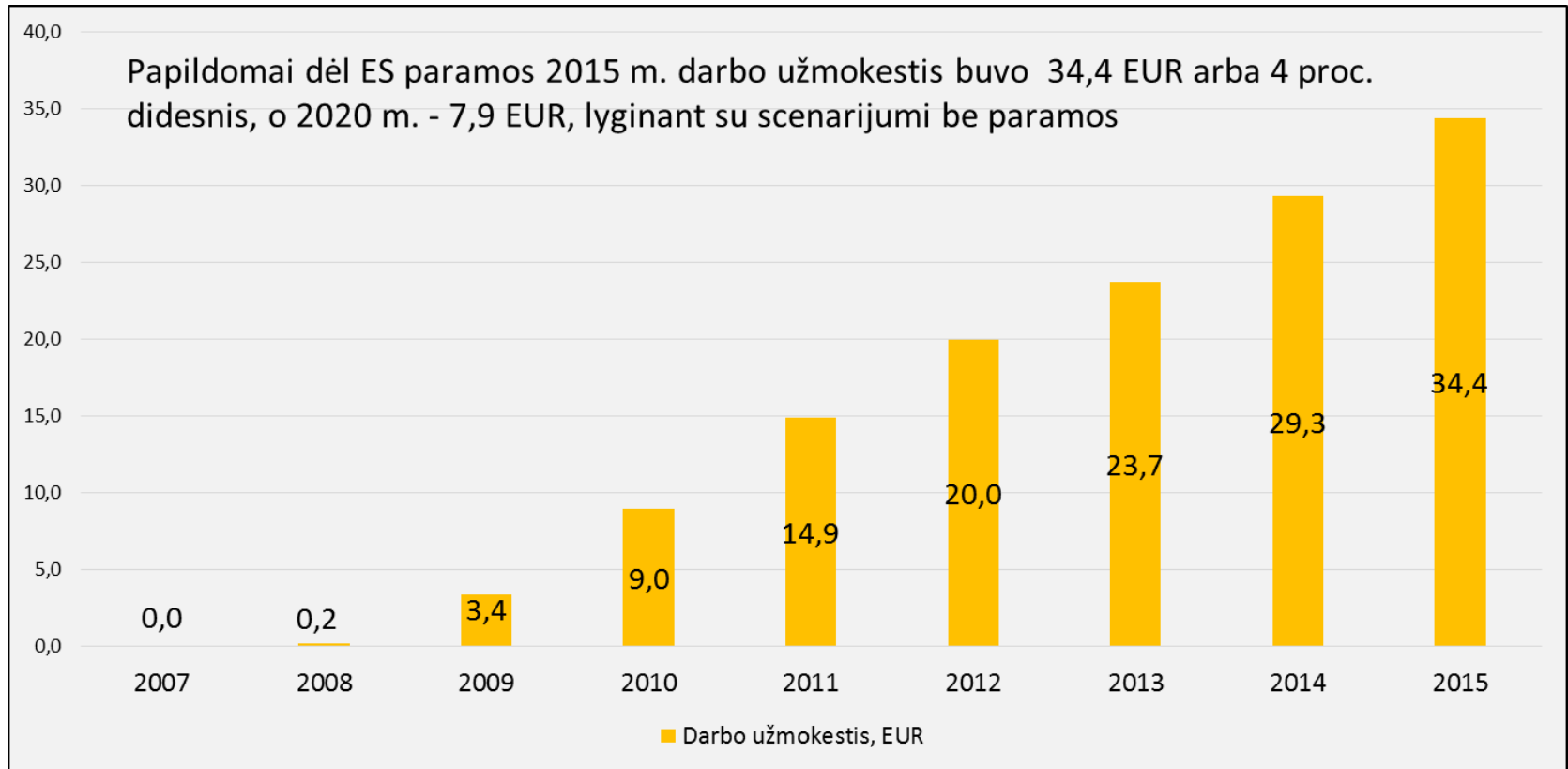
Ar ES fondų investicijos efektyviai pasiekia skirtingas gyventojų grupes?

Kritinio vertinimo
laukas

Ar stiprėjanti ekonomika stiprina šalies demografinę bei socialinę raidą?

Ar yra poreikis ir galimybės tobulinti ES struktūrinių investicijų panaudojimą?

Poveikis darbo užmokesčiui

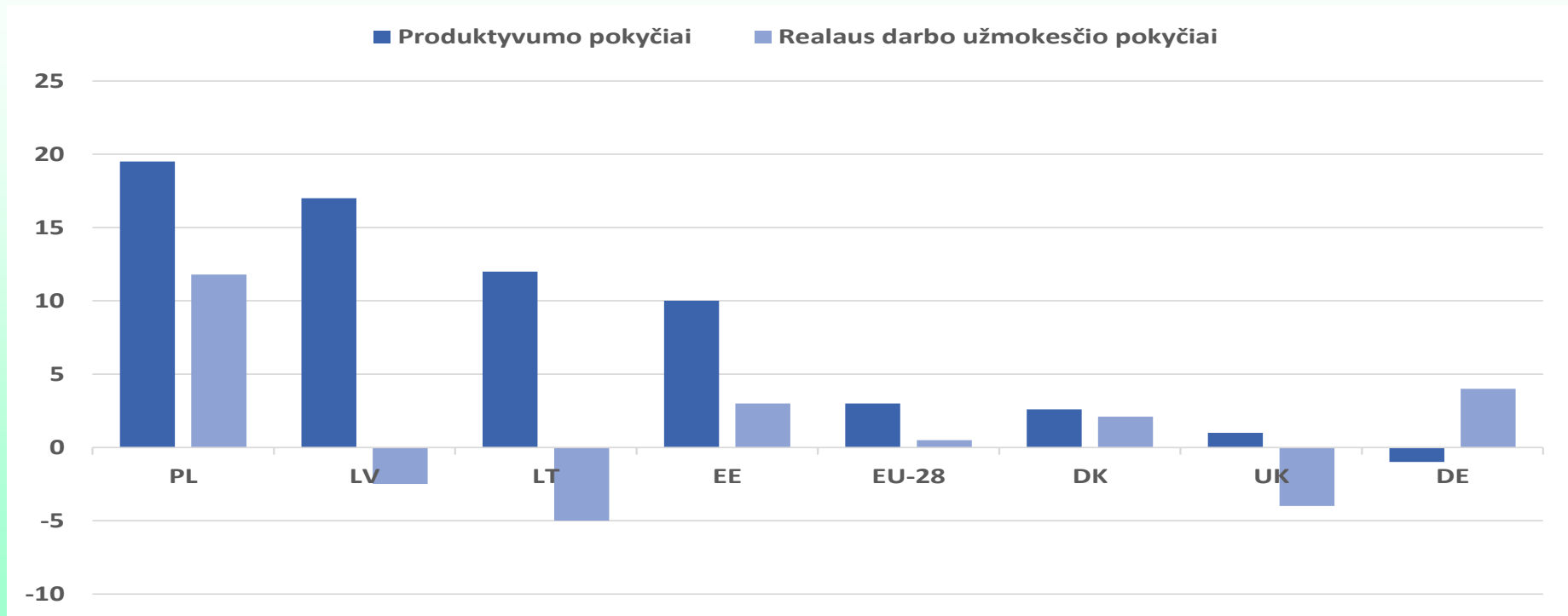

Poveikis darbo našumui

- ⦿ ES investicijos darbo našumą per 2007-2015 m. **padidino 2%**, o bendrai analizuojamu laikotarpiu darbo našumo rodiklis Lietuvoje lyginant su ES-15 vidurkiu ūgtelėjo **12,5 p.p. (nuo 46,4 proc. 2007 m. iki 59,1 proc. 2013 m.)**.
- ⦿ Tiesiogiai prie darbo našumo augimo prisidėjo:
  - ⦿ ESF investicijos, skirtos darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, didžioji jų dalis (**64 %**) atiteko viešojo administravimo, švietimo ir sveikatos apsaugos sektoriams, kurie kartu sukuria tik 14 % visos pridėtinės vertės šalyje.
  - ⦿ ERPF investicijos, skirtos (1) geresnių darbo vietų kūrimui (62 % ERPF lėšomis sukurtų darbo vietų dalis buvo įmonėse, kurių pagrindinė veikla priskiriama AVAT sektoriams); (2) verslo produktyvumui

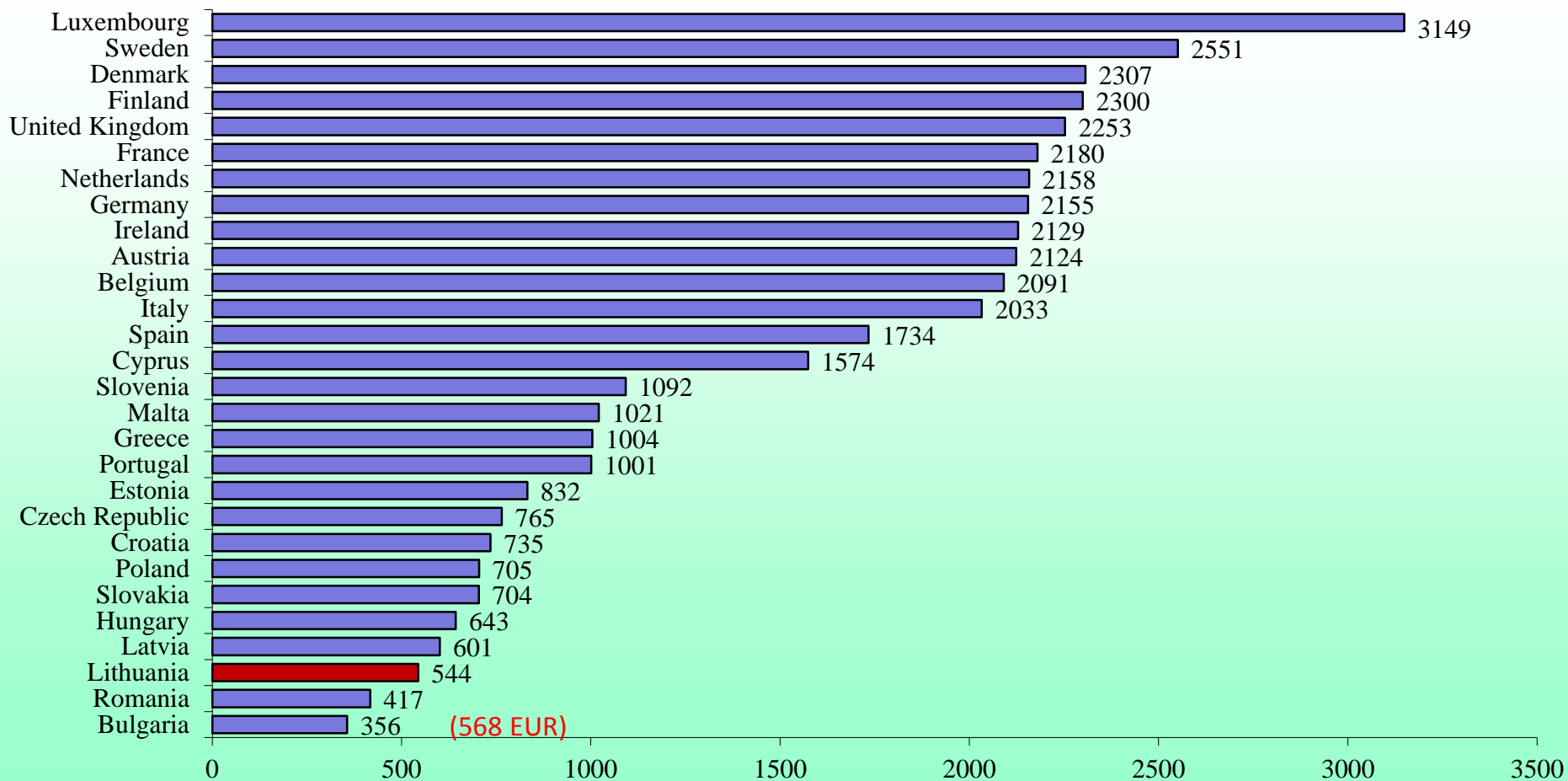

Produktyvumo ir realaus darbo užmokesčio pokyčiai 2008-2014 (%)

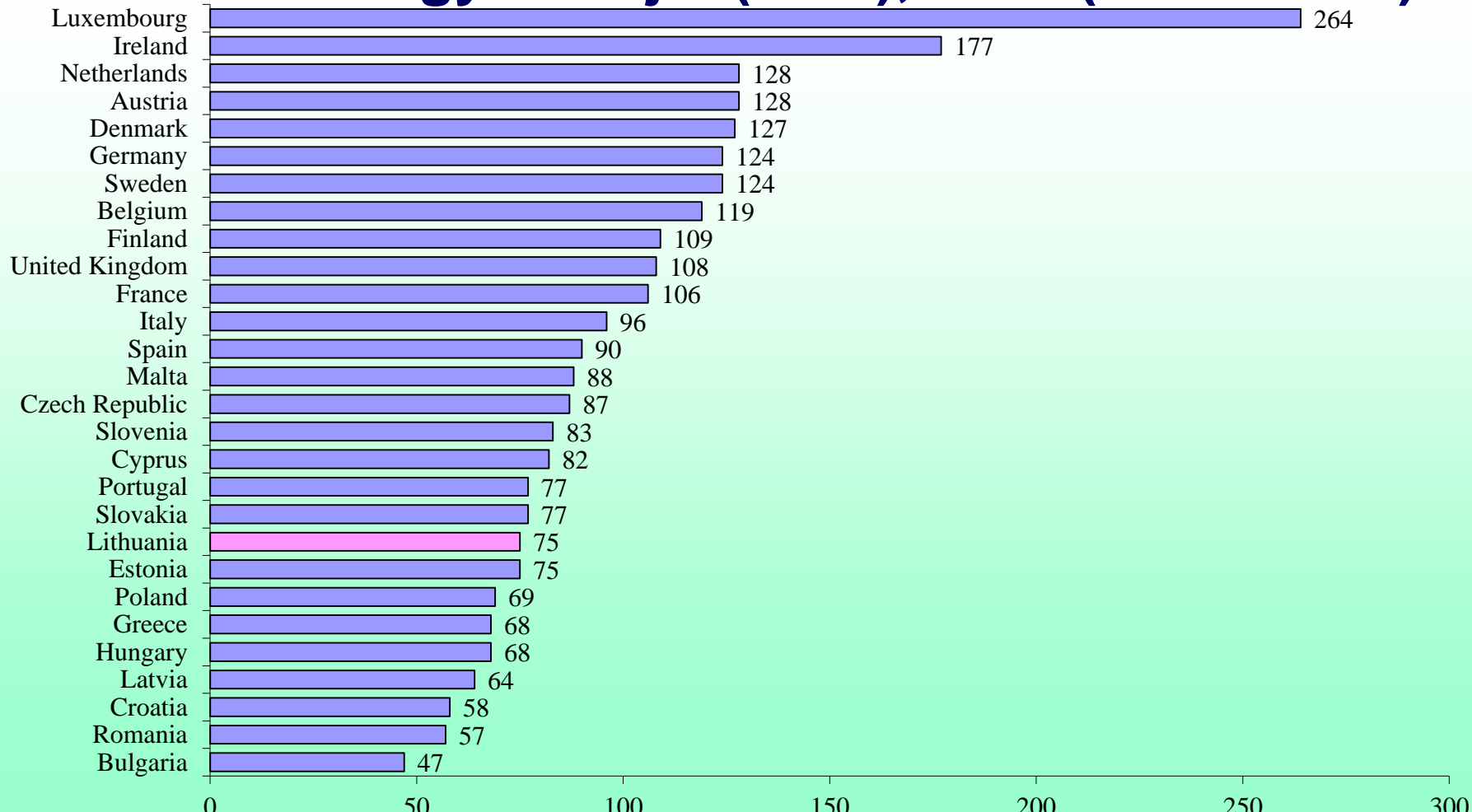

Šaltinis: Benchmarking. Working Europe 2015, ETUI.

Vidutinis darbo užmokestis (neto) ES, 2015 (EUR)

BVP vienam gyventojui (PGS), 2015 (EU-28 = 100%)

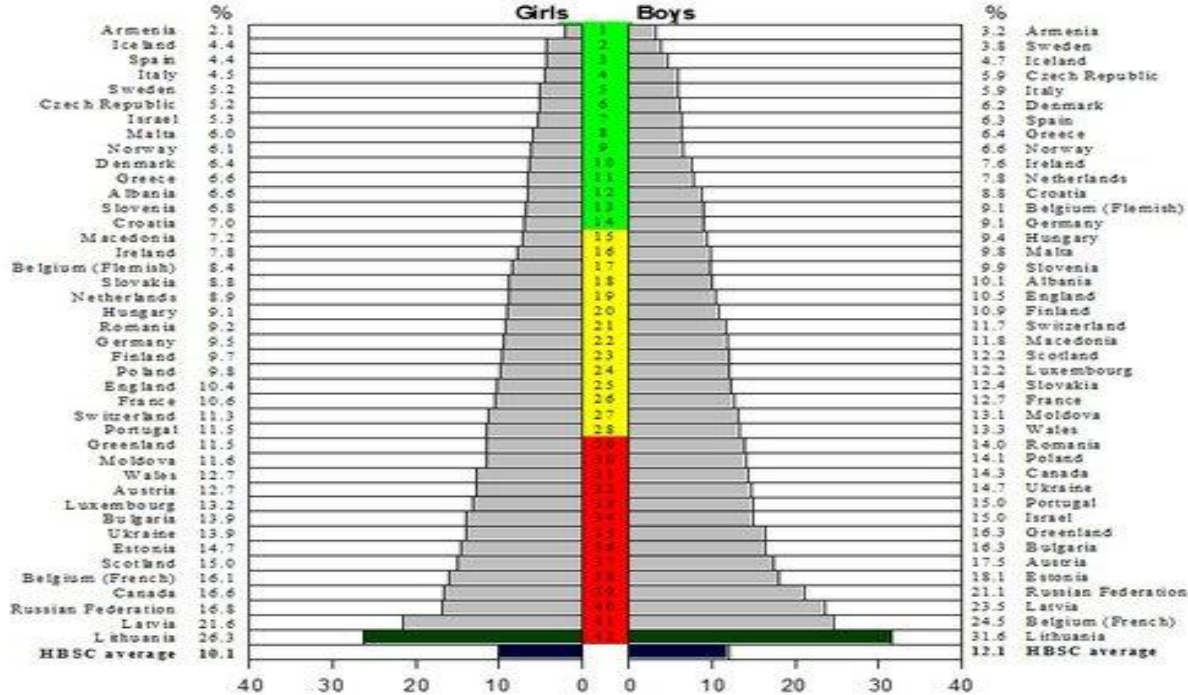

**Ar ES fondų investicijos efektyviai
pasiekia skirtingas gyventojų
grupes?**

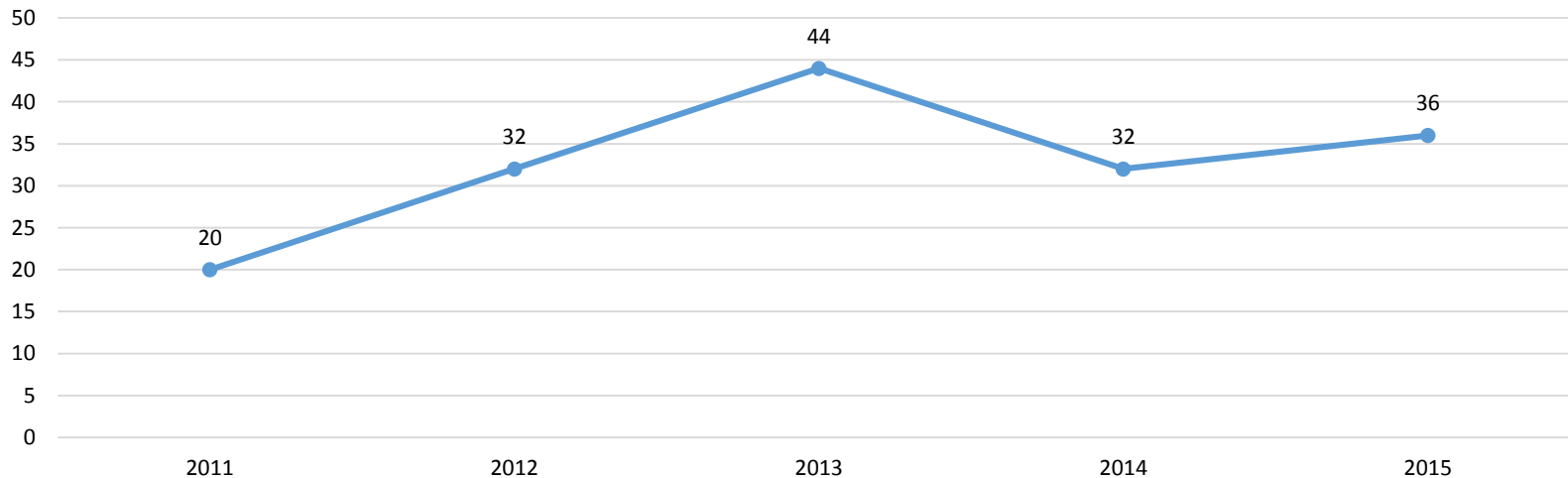
Patyčios mokykloje

Mokiniai, kurie dažnai patyrė kitų mokinių patyčias mokykloje, 2013/2014 m.

Patyčių mokykloje prevencija

9-19 m. amžiaus asmenų, mirusiųjų nuo savižudybių (X60–X84, pagal TLK-10-AM) skaičius

Patyčių mokykloje prevencijai iš ES struktūrinių fondų 2007-2013 m. išleista 3,2 mln. EUR.

2010-2014 m. padėtis pablogėjo.

Mokymai ir kvalifikacijos kėlimas

MOKYMAI – tai labiausiai rizikingos investicijos, kaip žemdirbystė dykumoje.

Mokinių ugdymo karjerai bei karjeros konsultantų rengimui – išleista virš 21 mln. EUR.

	Institucija	Karjeros specialistų skaičius	Karjeros specialistų etatų skaičius	Vienam karjeros specialistui tenkantis mokinių skaičius
2012-2013 m.m.	Bendrojo ugdymo mokykla	1,030	308,01	827,23
	Profesinio mokymo įstaiga	127	64,86	616,71
2013-2014 m.m	Bendrojo ugdymo mokykla	825	205,0025	1.185,02
	Profesinio mokymo įstaiga	77	30,15	1.310,51
2014-2015 m.m.	Bendrojo ugdymo mokykla	765	77,265	2.992,3
	Profesinio mokymo įstaiga	59	5,5	6.979,64

(Lentelė sudaryta remiantis UKSIS sistemos stebėsenos duomenimis, <http://uksis.emokykla.lt>)

2007-2013 m. ES fondų panaudojimo VIZIJA

**Pasiekti pažangių ES-15
priklausančių šalių socialinio ir
ekonominio išsivystymo lygį.**

(suformuluota pagal 2004-2006 m. bendrojo
programavimo dokumento nuostatas)

Neto pajamos ES-28 ir Lietuvoje, eurai per mėnesį

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU-28*	1.548,7	1.598,0	1.661,4	1.668,7	1.649,1	1.726,3	1.759,2	1.829,7	1.888,6	1.930,3	2.013,5
LT*	261,4	322,9	393,8	472,3	446,8	439,0	450,1	469,6	496,2	523,7	554,3
EU-28**	2.833,5	2.923,4	3.044,2	3.054,9	3.031,0	3.161,8	3.219,0	3.344,0	3.450,5	3.531,9	3.685,7
LT**	480,3	580,2	701,1	830,6	798,3	755,2	773,7	806,2	850,8	903,9	955,7

* Vienišo asmens be vaikų pajamos, 100 proc. nuo vidutinių pajamų.

** Vedusios poros su dviem vaikais pajamos, vieno pajamos – 100 proc., kito – 67 proc. nuo vidutinių pajamų.

2005-2015 ES-28 padidėjimas 852 eurai, Lietuva – 475 eurai.

2005 m. skirtumas sudarė 2353 eurai, 2015 m. – 2730 eurų.

Šaltinis: Eurostat.

Dvi Lietuvos piliečių grupės

1. VIENI KURIA VALSTYBĖS GEROVĘ
(Finansų ministerija, ES struktūrinės paramos institucijos, kt.);

2. KITI KURIA SAVO ASMENINĘ GEROVĘ, kurios dalis net dažnai yra už Lietuvos ribų.

ES fondų panaudojimo tobulinimo galimybės

1) Dar labiau užtikrinti finansuojamų priemonių integraciją į šalyje vykdomos politikos mechanizmus *(institucijų finansinė atsakomybė);*

2) Priemonių pagrindimui labiau naudoti ne praeities, o ateities pokyčių duomenis *(pvz., bendro gyventojų skaičiaus sumažėjimą, vyresnio amžiaus gyventojų skaičiaus padidėjimą ir pan.).*

ES fondų panaudojimo tobulinimo galimybės

- 3) Paprastinti projektų rengimą bei administravimą ir didinti atsakomybę bei nuobaudas už piktnaudžiavimą;
- 4) Finansuoti tik su gamybos pokyčiais susietus kvalifikacijos tobulinimo projektus (*užtikrinant įgytų žinių kontrolę*);
- 5) Numatyti socialiai atsakingo verslo prioritetą (*projektų konkursui*).

MORALAS

**Efektyviau naudodami ES
finansinius išteklius,
gražinsime Lietuvai
geidžiamos šalies statusą!!!**

(gal verta pasistengti?)

